

Poelau Roebiah

PER VRACHTSCHIP VAN INDIË NAAR HOLLAND

DOOR H. KAAL

II. „INDRUKKEN”

HET REIZEN MET EEN VRACHTBOOT ALS de „Poelau Roebiah” met zijn prachtige accommodatie voor passagiers, heeft zéér veel voordeelen boven dat met een groote mailboot.

Men kan „smoking” en „dinnerjacket” rustig in den koffer laten. En de stemming aan boord is minder die van het hotel, dan die van de huiskamer: kalm en knus. Dan mist men, gelukkig, ook het strijkje met z'n dansmuziek, straatdeuntjes en zelf gefabriceerde schlagers.

Op den grooten mailstoomer moet men elken dag van dergelijke muziek „genieten.”

En het schijnt, dat er in dat opzicht, ook op onze Hollandsche booten, alleen maar met een bepaald gedeelte van het publiek rekening gehouden wordt.

Als men bijv. aan de musici vraagt: „Speel nu ook eens „Stille nacht” of „Nader mijn God tot U,” dan halen ze de schouders op: „Die muziek hebben we niet, meneer.”

Welneen, zolang de boot nog in vollen voorspoed vaart, speelt men zoiets immers niet!

Enfin, als men zoo uit het Batakland op de boot komt, heeft men toch niet het gevoel, van de heidenwereld opeens gezet te worden in een Christengemeenschap. Wel omgekeerd!

Ik heb in geen zes jaar zooveel ruwe uitdrukkingen, en voor een Christen kwetsende uitlatingen gehoord, als nu in nog geen drie weken op de boot. En wie bidt er nog aan tafel! . . .

Doch de Batak leeft in zijn land over het algemeen geheel in Zendingssfeer. Uit elk dorp bijna rijst een kerktorentje als een Godsvinger omhoog, en wekt eeuwigheidsgedachten bij allen, die het zien.

De zendingen zijn uitgegaan om er de blijde Boodschap te brengen, gedachtig aan het woord van onze Heiland: „Gaat dan heen en brengt het Evangelie.”

In ziekenhuis en leprozerie weerklinkt Jezus' woord: „Een nieuw gebod geef Ik u, dat gij elkander liefhebt.”

De onderwijzers aan de zendingsscholen brengen naast het onderwijs ook de Boodschap des Heils. Zoo komt daar in vervulling het: „Laat de kinderkens tot Mij komen en verhindert ze niet.”

Van den dag af, dat het jonge kind zijn naam ontvangt in de kerk, totdat het eenmaal rust onder de groene zoden, leeft het onder het teeken des kruises.

Zoo schijnt het Christendom zich te verplaatsen van West naar Oost en het heidendom van Oost naar West.

Onze reis is erg rustig. We doen Sabang, de kolenhaven op het eilandje Poeloe Weh, vlak ten Noorden van Sumatra, nog even aan, maar dan gaat het den Indischen Oceaan in.

Het is heerlijk, om vóór op de plecht te staan. Urenlang kan men met verwondering toezien, hoe gemakkelijk het schip door de golven snijdt. Men krijgt er niet genoeg van! Het bruisende, schuimende water borrelt en suist omhoog langs den scheepswand, in groen en wit, om zich als een woelende, immer bewegende massa tot ver in zee voort te zetten, zwaar van golving, alsof het vloeibare zeep was.

De Indische Oceaan is altijd mooi, maar hij levert voor ons niet veel merkwaardigs op.

Colombo doen we niet aan. Het gaat regelrecht naar Port Saïd. Het weer is prachtig, elken dag opnieuw. We hooren alleen het dreunen van de motoren en het lied van de zee. Beiden zetten zich rusteloos voort.

De Maladiven en Lakkadiven rijzen uit den diepen oceaan op als smaragden op heerlijk azuur. En dat de zee veel leven in zich bergt, bemerken we alleen aan de jolig spelende bruinvischscholen en aan de tallooze vliegende visschen, die telkens uit het water opduiken, en, na soms tientallen meters over de golvende vlakten te hebben voortgezweefd, weer in de deinende watermassa's verdwijnen.

EEN BLIJDE GEBEURTENIS IN DE CHR. LETTERKUNDE

HET KLINKT MISSCHIEEN WAT OVERDREVEN, ALS ik Strooschippers van Van Eerbeek *) een der beste boeken noem, die nog in onze Christelijke literatuur verschenen zijn.

En toch meen ik, dat deze kwalificatie niet te sterk is. Dit boek is zoo rijp, zoo gaaf, en meeslepend, en tegelijk zoo meesterlijk knap geschreven, en zoo door en door echt-Christelijk, dat het lezen voortdurend een trilling van blijdschap geeft, en diepe bewondering wekt.

Onwillekeurig moet men telkens aan Antoon Coolen en Herman de Man denken, maar 't verblijdende is, dat Van Eerbeek nooit onder, vaak boven de maat van deze schrijvers komt.

Er zijn verschillende factoren, die ons een vergelijking met de werken van genoemde grooten in onze literatuur opdringen.

Daar is de taal, ook buiten de dialogen, die de taal is van zijn objecten — maar vooral het orgaan in zijn personen. Van Eerbeek heeft het leven, het werk, het denken, d e z i e l zijner personen zóó diep doorvorscht en in zich opgenomen, dat hij er één mee is geworden; hij doet hen voor ons leven in hun harde, moeizame werk, in het mystiek geloof van dit bevindeljk Christendom, dat zooveel zuiverder geteekend is, dan Hogenbirk het in zijn overigens zoo verdienstelijke Neveldijk deed, in hun primitieven hartstocht, en hun grooten angst voor de duistere machten van hekserij en beleving.

Hij maakt zijn figuren aannemelijk, in hun diep, mystiek geloof, . . . en ongebreidelde hartstocht, doet ons de tegenstellingen tusschen geloof en bijgeloof in één en dezelfde figuur aanvaarden. Zijn taal is direct,

*) Uitgave: G. F. Callenbach - Nijkerk.

maar zóó meesterlijk gehanteerd, dat één enkele zin wonderen doet vaak, in zijn suggestieve kracht.

De verleiding is groot om bladzijde na bladzijde te citeeren.

Ik wil echter volstaan met een paar staaltjes die typeerend zijn.

„De kleine kajuit leek een hok van duiven, die op uitvliegen staan. De avond, een fluweel zwart wonder, stond lokkend achter de poortjes. Een lichte, amper zichtbare dampigheid heulde met het waterdek van de gracht.”

„Daar bukte hij, zijn groote zwarte schaduw, die voor hem uitviel, kroop op hem toe, en kwam dicht bij hem, naarmate Sjoerd platter op het dek lag, en tenslotte glipte ze in hem terug.”

„Laag en lang als een rustend dier lag de Ravenhoeve tusschen twee gangen van loof. Van het steenen voorhuis, tot ver achter het veilig ingeslapen achtererf reikte de grillige elzenhaag. Het licht van de Septembermaand, waar wat rood in zat. Het vond een geel blad . . .”

Daar is direct al dat suggestieve begin:

„Er waren eens twee schippers, die liepen ál de wereld af om een vrachtje.

„Er lagen die maand meer schippers in de Wolleweversgracht, die de scheepsbevrachters afgeusden, versta dat wel.

„Maar we houden ons aan deze twee.”

En dan verderop: „Ja, daar lagen ze stil; het scheepjen slingerde kalm heenendweer als een riet langs de wal, en de beide menschjes aan boord stonden achter asem toe te zien. De ramp had hen leeggepompt, al de zenuwen en de ziel hadden ze opgeschreeuwd, als het ware; het liefst waren ze te slapen gaan liggen.”

Of dit fragment: „Daar kwamen dan die drie watergeuzen „et ketoor” binnen; de zorgen om 't vrachtjen kierde door de spleten van hun oogjes. Net schooljongens in de klas kleintjes en eenkennig, maar toch, achter et baaien hemd van hun schutterige beleefdheid tegen den meneer, koppig en vast, en bewust van hun recht. Zoo stonden ze daar.”

Let eens op de knappe weergave van de terminologie der mystieke kringetjes menschen:

„Bij Welsum, den ouderling kwam alle slag volk. Er waren menschen, die in de gestalte leefden; onbekeerden, die uit het rechthuis van Pilatus niet uit kwamen. Er waren er, die dat zelf wisten en toegaven, dat ze nog maar „in de eerste klas zaten,” en anderen, die zich voor levend gemaakte menschen hielden, maar in waarheid nog aan de vleeschpotten van Egypte legerden.

„Maar ook kwam daar begenadigd volk, vrome menschen, die uit de hand des Heeren aten; wien om zoo te zeggen anders niets smaakte; die leefden dicht aan het vaderhart Gods.

„En ieder vertelde daar van zijn weg en werk; die harden van hart geweest waren, hoe ze zich zelf hadden zien liggen in doemwaardigheid; voor zich zelf en voor God tot verloren menschen werden.

„En langs allerhande paden kwamen ze tot de zon; de een werd getrokken door de wet, de ander kwam zachtjes voortgewandeld langs de weg van het evangelie —”

„Ze zongen: Geloofd zij God met diepst ontzag. Ze zongen die psalm met een innige verknochtheid; ze legerden aan die waarheden als een dier aan een waterstroom. Langzaam maakten de mannestemmen zich los uit de lage registers van de eerste regels, en als de melodie hun stemmen hooger hief, vergaten ze het moeilijke preludium en jubileerden, vernieuwd door de stoute wending, die de psalmwijze nam: Die God is ons een God van heil. En wanneer men verwachten mocht, dat hun de adem en de moed ontbreken zou, zetten ze een even hoog gehouden triomf in: Hij schenkt uit goedheid zonder peil, ons 't eeuwig, zalig leven!”

Zing die psalm eens zacht voor u zelf, en zie dan hoe onvergelijkelijk knap Van Eerbeek hier schrijft.

Nergens heeft Van Eerbeek zijn gegeven uitgebuut; steeds is hij beheerscht gebleven.

Er waren alle factoren aanwezig, om bij een minder begenadigde pen een typisch staal van Christelijke volkslectuur te geven: Er is een bekeering en een blij eind, er komt een angstig gevecht tegen de elementen, mesgevechten, en een inbraak in dit boek voor — maar Van Eerbeek heeft boven zijn stof gestaan, literatuur gegeven in den vollen zin van het woord, en dit boek gemaakt tot een mijlpaal in onze Christelijke letteren. Ondanks de bijna benauwende spanning, of beter gespannenheid, vooral van dat prachtige laatste hoofdstuk, zal de massa dit boek misschien niet boeiend vinden, en waardeeren kunnen.

Dat is jammer — maar de schuld ligt niet bij Van Eerbeek.

G. J. P.

Naar een schilderij van Rembrandt

De zoon Titus van den grooten meester, uitgebeeld tijdens een rustig oogenblik (1656).